

Plačati se morajo, sredi in petek. Velja za celo leto 30 lir, za pol leta 15 lir, za tri mesece 7 lir 50 stot., za en mesec 2 lir 80 stot. Naročila se sprejemajo vsaki dan, a naročila naj se tako, da poteče rok naročbe ob koncu meseca. — Poslanec št. 19. — Uredništvo in uprava: Trst, via delle Zudecche št. 3. Telefon: 19-50 in 588. — Dopolnilni se pošljejo na uredništvo. Neprankirana pisma se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone 37 mm. Finančni oglasi po 1 liru; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila po 80 stot.; trgovski in običajni oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. — Oglase sprejema Inzeratni oddelek „Dela“.

DELO

Kapitalizem je spravil narode tekom vojne na rob propada. Proletariat ima težko nalogo, da te narode reši. In reši jih bo!

V TRSTU, v sredo 10. novembra 1920.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE V JULIJSKI BENEČIJI

Leto I. - Štev. 70.

NAŠA OBLETNICA

Od trenutka v katerem je bilo sklenjeno in podpisano premirje pa do danes, smo izvršili slovenski socialisti v Julijski Benečiji pač mnogo koristnega in prepotrebne dela. To je bila naša pravica in je bila naša dolžnost. Položaj, v katerem sta se nahajala, po politični vojni, stranka in proletariatsko gibanje, položaj v katerem se je nahajalo delavno in revno prebivalstvo naših pokrajin in prepročanje, da bi bil zločin državi krutem roke in opazovati iz zadržane razvojni potek dogodkov, vse to nas je prisililo, da smo si zavahali rokave in vse spravili na delo. Spravili smo se na delo in smo delali. Sli smo preko vseh ovir in težav, ki se nam jih je stavilo na poti od desne in leve in se nismo ozirali na jezo in na obrokevati naših nasprotnikov od katerih so trdili eni, da je naše delo podkupljeno od Jugoslavije, drugi, da smo v službi italijanskega nacionalizma. Nismo se ozirali in se ne bomo ozirali niti v nadalje na taka obrokevati zaradi tega ker vemo, kar čutimo, da so čiste naše roke in čisti in plemeniti naši nameni. Smoter našega dela in našega hotenja je bil in je še danes samo eden: Koristiti hočemo ogromni večini prebivalstva Julijske Benečije, ker vemo, da je ta ogromna večina proletariata, da je sestavljena iz ljudi, ki si morajo na en ali drug način služiti svoj vsakdanji kruh in potu svojega obraza. Lahko je na svetu obrokevati in natolcevat, lahko je štiti o nasprotniku najnevarnejše ježi. Pri tem je tudi res, da ostane od vsega obrokevovanja vendarle nekaj, kar nasprotniku škoduje. Res je pa tudi, da ima taž kratke noge in, da se ne ozira pošten človek nikdar toliko na to, kak pravico o nem nasprotniku, kotlikor na to, da si ostane zvest in da si ohrani spoštovanje do sebe. Temu naj se pripiše dejstvo, da nas niso obrokevovanja prav nič potirala, da nam niso odvzela nič od naše moralne ose in da smo danes čisti in pojumni kakor smo bili dosedaj in da smo sposobni izvršiti še v nadalje delo, ki smo ga vršili doslej.

Delali smo in mnogo smo izvršili. Vendar ni to dovolj in v nas ne sme biti nobene take želje, ki bi nas prisilila, da se vedemo ki miži, ki uživamo sadov dosedanjega dela. Tudi ne smemo se preveč ozirati na to kar smo že izvršili in se diviti svoji prihodnosti. Bolj je potrebno, da se vprašamo ali smo storili svojo dolžnost popolnoma in koliko je še dela, ki nas čaka, ki nas obli, da ne odložimo orožja iz rok in, ki nam pravi da je pot, ki jo moramo prehoditi še dolga in dolga.

Kjer imamo strokovne organizacije in niso vpisane vanje še vsi delavci dotičnega kraja ali okrožja, se mora skrbeti, da postanejo vsi tamšnji delavci člani naših strokovnih organizacij. Potom shodov, potem predavanj in potem osobne agitacije se mora delavcem dopovedati, da le potem strokovne organizacije si zamorejo zloščiti v sedanjih družbi svoj gospodarski položaj. Potom jorganjitacije si zamorejo zloščiti razmere na delu in zamorejo zagotoviti od strani delodajalcev ono spoštovanje in oni ugled, ki jim gre po vsej pravici kot ustvariteljem bogastva.

V mnogih krajih, kjer žive izkoriščani delavci svoje revno življenje, se nam ni še posrečilo ustanoviti mreži strokovnih organizacij. Tam se jih mora ustanoviti. Se jih mora ustanoviti že zaradi tega, da se omogoči onim revežem, da pridejo do takega življenja, ki bo vsaj nekoliko podobno, človeškemu življenju.

Kjer žive delavci in imamo svoje strokovne organizacije, tam moramo ustanoviti in odpreti tudi po ono delavski naših komunistični zadrugi, da odregamo študentu privatnemu izkoriščanju in ga privemo v ono zadrugi gibanje, ki mu koristi deloma že danes in, ki bo tvorilo jutri podlago novega družinskega življenja.

Gibanje produktivnega zadružništva, ki smo ga pričeli med kmetijskim prebivalstvom potom naše Kmetijske in vntarske zadruge, se mora nadaljevati, se ga mora pospeševati, se ga mora podpirati. Kmetu se mora dati možnost, da proda svoje pridolke direktno konsumentu, bodisi na trgu ali potom konsumentnih zadrug. Se mu mora dati možnost, da lahko dobi, potom svoje zadruge, svoje poljske potrebščine direktno iz prvega vira, iz tovarne. Le na ta način bo odstranjen oni sedanjí posredovalec, ki živi na račun producenta in konsumenta. Kar je pa največje važnosti je to, da se mora poskrbeti kmetu one pripomočke, po katerih postane sposoben obdelovati svoje polje na intenzivni način. Postati mora sposoben dobavljati iz zemlje največ kar je mogoče, da obogati družbo s potrebščinami za življenje. To zadrugi gibanje, ki je bilo pričeto pred tistem z navdušenjem in velikimi nadami, se mora nadaljevati in se mu mora poskrbeti potrebne tehnične elemente, ki bodo to gibanje v družbi s kmeti vodili in ga nadzorovali, da ostane koristno šmetom in drugemu prebivalstvu.

„Ljudski oder“ je izgubil v poslednjem času nekaj dobrih elementov, ki so pomagali pri temu kulturnemu delavskemu gibanju. Delo mora iti naprej. Izgubljene elemente se bo nadomestilo z novimi. Treba je, da se ustanovi še mnogo, mnogo podružnic „Ljudskega odra“ povsod, kjer so za to dani pogoji. „Ljudski oder“ mora postati delavska univerza. In bo postala kljub vsem oviram, ako bodo sodržaj spoznali važnost naloge tega našega velikega kulturnega zavoda. Nam socialisti je še očitelo doslej, da mislimo samo na želodec, da smo moderní barbari. Nismo. Vemo pa dobro, da je gospodarsko vprašanje temelj vseh drugih vprašanj

in vemo, da bi bilo nespameto zahtevati od laičnega človeka naj gre poslušati predavanje v šolo. Zato tudi ustanovljamo strokovne in gospodarske organizacije. Ustanovljamo pa tudi kulturne, ker hočemo, da si delavec, po trudnem delu razbistri svoj razum, da se izobrazi v družbi noših tovarišev pri lepi knjiži, pri lepem koncertu, pri dramatični predstavi, pri petju, pri poljudno-znanstvenem predavanju, pri diskusiji itd. Poleg dela, počitek, zabava in izobrazba.

K vsem tem organizacijam spada tudi naša politična organizacija, organizacija naše socialistične stranke. To se mora ustanoviti povsod kjer je dovolj takih elementov, ki so pripravljeni prostovoljno stopiti vanjo. Politično organizirano delavstvo je predstraža našega gibanja. Tudi morajo biti v politični organizaciji le zavedni sodružji, pripravljeni na vsakršno žrtv.

Dosti smo delo naredili. Se več ga moramo izvršiti v najkrajši bodočnosti. Moramo ga, ker je potrebno in vredno, da se ga izvrši. Zato morajo na delo vsi, ki so za delo sposobni, vsi, ki čutijo v sebi globoko ljubezen do delovnega ljudstva, vsi, ki so vražijo sistem izkoriščanja, ki ponižuje človeka na nivo navadne živali.

Ovire in težave bomo imeli tudi pri nadaljnjem delu. Ne smemo se jih ustrašiti. V nas mora živeti prepričanje in dobra volja.

Drugi naj praznujejo svoje zmage in obletnice svojih revolucij. Mi se danes podamo na delo, z ono žilavostjo in z onim navdušenjem, ki sta lastna mladim bojevnikom pravične stvari. Pregledali smo svoje delo. Dosti ga je. In vendar premalo. Premalo za nas, premalo za proletarijat. Pogledali smo kaj je še potrebno izvršiti. Dosti je te potrebe. A ni je toliko, da bi se usrašili dela. Dosti je še neorganiziranih, dosti je še nezavednih, dosti je še naših nasprotnikov med takimi, ki bi morali biti naši prijatelji, naši sodružji, naši tovariši. Dosti je še vsi in trgov in mest, kamor niso še segli žanki socialistične ideje. Podajmo se na delo, bogatejša bo žetev in lepši bodo dnevi. In v veselju in zaletvi se bo porodilo tudi novo veselje za nadaljno delo v bodočih letih.

In tako, do zmage!

Jadransko vprašanje Pogajanja med Italijo in Jugoslavijo

V ponedeljek, 8. t. m. popoldne so se pričela v Santa Margherita Ligure v Italiji pogajanja med Italijo in Jugoslavijo radi rešitve Jadranskega vprašanja. Vesti in poročila, ki jih razpošiljajo v svet o tem sestanku različni časnikarji se tako razlikujejo eno od drugega, da je izredno težko človeku, ki te vesti zasleduje, si napraviti neko konkretno mnenje o dosedanjem vspeku teh pogajanj. Danes, 9. t. m. pa prihajajo poročila, ki trde, da se pogajanja skoro razbijejo in, da ne pride na tem sestanku skoro gotovo do nobene rešitve.

Italijanska delegacija je izjavila, da na prvem sestanku, ki se je vršil v ponedeljek popoldne, da je potrebno se oprijeti najprej onih točk, ki so najtežavnejše in sicer radi tega, da se pojasni ali je sporazum sploh mogoč ali ne. V to svrhu je podala italijanska delegacija jugoslovanski načrt svojih zahtev. Iz verodostojnih poročil bi se dalo sklepati, da so predlogi italijanske delegacije približno sledeči: 1) Meja med Jugoslavijo in Italijo naj bi šla preko Julijskih Alp in Snežnika; a nacin, da ostane železnica Reka — St. Peter Italiji; 2) teritorialna kontinuiteta z Reko; 3) Reka naj bi bila samostojno mesto brez kontrole od strani Lige narodov; 4) otoki Lošinj in Cres naj bi spadali Italiji; 5) Mesto Zader anektira Italija s polno suvereniteto; 6) Nekateri jugoslovanski otoki morajo priti pod Italijo; 7) zagotovitev pravic italijanskim manjšinam v Dalmaciji; 8) poprava demarkacijske črte glede nekaterih delov Dalmacije, ki so bili dodeljeni Jugoslaviji. To so poglavite točke poleg katerih je še vse polno drugih točk, ki se črnogorskega plebisita, Skadra in albanjskih otokov. Jugoslovanska delegacija je baje že odgovorila na predlog italijanske delegacije. Ta poslednja se je tudi že bavila z odgovorom v sled česar ni bilo torej zjutraj nobene seje. To dejstvo, da namreč ni bilo seje, je dalo povod, da so se raztrosile v svet vesti, ki poročajo, da se bodo pogajanja skoro gotovo razbila ker da ni mogoče, da bi prišlo med prizadetimi državami do sporazuma. Vendar je potrebno povedati, da kljub vsemu pesimizmu, se pogajanja še niso razbila. Tudi se ne ve, kakšen je bil odgovor jugoslovanske delegacije. Največje težave dela baje vprašanje Reke in Snežnika, ki ga zahteva Italija zase in, ki se mu Jugoslavija niso odredi. Delegacijama delajo velike težave imperijalisti in nacionalci obeh narodov, ki ne razumejo, da je treba za sporazum da se obe delegaciji odredijo delu svojih zahtev.

Mi smo že povedali, da ne pričakujemo od teh pogajanj take rešitve, ki bi bila v smislu naših načrtov. Vendar želimo, da bi prišlo do sporazuma in sicer do takega sporazuma, ki bi najmanj oškodoval koristi in želje enega in drugega naroda.

Cakajmo. Morda nam prinese prihodnji dnevi kaj več jasnih poročil in morda tudi poročilo o sporazumu.

S. MARGHERITA, 8. Današnja popoldanska seja je trajala od 16.30 do 19.15 in se je počela z mejo Julijske Benečije. Jutri se razgovori nadaljujejo.

S. MARGHERITA, 9. Dames predpodelne se ni vršila seja, ker je smatrala italijanska delegacija za umestno, da se v času od sredi na danes še enkrat pregleda bistvene točke meje Julijske Benečije in položaj neodvisne reške države. Jugoslovanska delegacija se je sestala, da prouči v celoti razna vprašanja, ki so se pojavila. Seja se zopet prične danes ob 17. uri.

S. MARGHERITA, 9. Dames popoldne se seja odpadla; jugoslovanski minister zunanjih zadev Trumbić se je podal ob 17. uri v vilo Spinolo, kjer se je pogovarjal z italijanskimi delegati do 18.30.

S. MARGHERITA, 9. Ko se je vrnil minister Trumbić iz vile Spinole, se je sestala jugoslovanska delegacija v hotelu Imperialu; seja je trajala nad eno uro.

Občinske volitve v Italiji

TURIN, 9. Skupščina glasovnic za občinske volitve, ki je bil izvršen danes ponci na municipiju bi dal meščanskemu bloku večino 154 glasov na socialistično listo. Volčev naj bi bilo 98.295. Nosilec liste meščanskega bloka bi bil 48.894 glasov. — Po tem bi imel meščanski blok 62 izvoljenih na 80. Zadnji neizvoljenih socialistov bi bil glavni urednik turinške izdaje soc. glasila „Avanti“.

Turinški „Avanti“ se v današnji izredni izdaji v članku z naslovom: „Giolitti jev poteza krade občino turinškemu proletariatu vprašuje, kako se je to zgodilo, da je socialistična lista pri občinskih volitvah dosegla 1000 glasov manj kakor pri provinčialnih (pokrajinskih) volitvah? „Avanti“ prikazuje ogorčenje na Giolittijevo volilno umetnost, kar se je on že večkrat tako nesramno poslužil.

Giolitti — stari Italij! Italijanski proletarijat se ga uči šele sedaj spoznavati. Ker Giolitti pokaze svojo barvo šele takrat, ko mu resnično gre za kčo. BOLOGNA, 9. Ravnočkar so prišli podatki o izidu volitev v volilnih okrajih Castelmaggiore, Minobio in Bagni della Peretta. Naša stranka je povsod zavajevala velike zmage. Naši sodružji so pridobili vseh 5 sedežev provinčialnega sveta. Z veliko večino smo zavzevali občine Castelmaggiore, Granarolo, Baricella in Bentivoglio. Razvntega smo privratar zavzevali občine Peretta, Lizzano in Belvedere, Castel di Casio in Gremagnone. Od 61 občin bodo opravljali socialisti 52 občin in nasprotniki le ostalih 9.

Ruska ofenziva Balahovičeve in Petljurove čete se umikajo

DUNAJ, 9. Moskovsko poročilo z dne 8. t. m. pravi: V pokrajini Mozijska smo ustavili prodiranje armade generala Balahoviča. 45 vrst zapadno Mozijska smo jo prišli k umiku, v smeri Litina in na Dnjester. Petljurove čete so poskušale brezuspešno napade na naše položajne. Na južni fronti se pridno rekonosira.

Boljševiški plen

DUNAJ, 9. (L. W.) Radijbrzojavka iz Moskve pravi: V poslednjih treh dneh so zajele naše čete v boju proti Wrangelu 20 tisoč ojetnikov, nad sto topov, sedem oklepnih avtomobilov, ogromno število strelne in velike municije. K temu nismo prišli šteti ojetnikov in vojne opreme, katere nam je prepuščati bežati general Wrangel na desnem bregu reke Dnjestra.

Francoska eskadra odplula proti Sebastopolju

DUNAJ, 9. Iz Moskve poročajo, da je odplula francoska eskadra, obstoječa iz sedmih križark in nekoliko torpedovk, v višini Varne v smeri Sebastopolja.

Poljaki zapustili Petljuro in Balahoviča

DUNAJ, 9. Radijbrzojavka iz Poznańskega pravi, da je zaukazalo višje poljsko poveljstvo svojim podrejenim poveljstvom, da ne smejo nuditi Petljurovim in Balahovičevim četam nikake pomoči.

Kortyjeva pravica

DUNAJ, 9. (L. W.) Bivši menh Oskar Faber, kateremu je bila za časa proletarske diktature poverjena naloga, da socializira cerkveno imetje, je bil obsojen na 12letno, njegov tajnik Georg Apathy pa na šletno ječo.

Za trgovske odnose med Rusijo in Poljsko

PRAGA, 9. Trgovski minister je izjavil časnika, da ovirajo odnake trgovske politike z Rusijo nepremosljive prometne težkoče; kljub temu gje Českoslovanska veliko upanje, da se bo odponmoglo tudi tem neprilikam. Trgovski minister je dodal, da proučuje najnatančneje položaj Rusije.

Berlinski delavci praznujejo obletnico nemške revolucije

BERLIN, 9. (L. W.) Dames obhaja Berlin drugo obletnico nemške revolucije, ko je proletarijat šel Hohenzollernce in razupiti prusijanzem. V spomin na ta važen dogodek so delavci opustili delo po vseh tovarnah. Casopisi ne izidejo danes in jutri.

Poljaki nimajo še zadosti

WASHINGTON, 8. (Rosta) Poljska vlada je pred kratkim naročila v Ameriki za pet milijonov dolarjev vojaških uniform in čevljev. Tajnik amerikanskega vojnega oddelka je odobril naročilo.

IZ SOVJETSKE RUSIJE

Ljudski komisar Trocki je prejel sledečo brzojavko: „Na dan prve obletnice VIII. rdeče kozacke divizije pošiljajo rdeči kozaki bratske pozdrave drugu Trockemu, poveljniku rdeče armade, in prisojajo pri časti rdečih kozakov, da se bodo borili s sovražniki proletarijata do končne zmage.“

ZVIŠANJE PRODUKCIJE

Jekaterinslavskve tovarne so v letu zadnjih treh tednov povečale produkcijo. Tovarna v Jasinskiju je povečala mesečno proizvodnjo kos in srpov od 27.000 na 115.000 komadov.

KULTURNO DELO

Predsednik petrogradske akademije znanosti sporoča, da je tovariš Banold, član akademije, odkril v bližini Samarkanda vrelavne zgodovinski strski napis. Akademija je stavila pod svoje nadzorstvo izvenredno diagočni arhiv buharskega emirja.

Iz Jugoslavije

POLJEDELSKA IZLOŽBA V SKOPLJU.

Srbsko poljedelsko društvo je priredilo dne 27. oktobra t. l. prvo izložbo svežega in zakuhane sadija. Na tej izložbi je bilo razstavljeno sveže sadije, servirano sadije, brezalcoholna pijača, sadni most in razna pletarska dela.

PRODUKTI, KI SO OPROŠČENI UVOZNE CARINE

„Uradni list“ št. 117 priobčuje naredbo gospodarsko-finančne odbora centralne vlade, vsled katere se oproščata uvozne carine mnogi gospodarski važni produkti, ki jih v Jugoslaviji ni, oziroma jih pramnikuje. To so razni stroji, kabli, nafta, benzin, premog, kemijski, stavbinski, tiskarski material itd.

KOLIKO JUGOSLOVANOV ŽIVI V AMERIKI?

Po najnovejših poročilih poroča „Beogradski dnevnik“, da znaša število jugoslovanskih izselencev v Severni Ameriki 700.000, od katerih jih je sedmo v Kanadi 200.000. Navčev je Hrvatov, okoli pol milijuna, a Srbov in Slovencev okoli 200.000.

PRIDELEK PIVA.

V Jugoslaviji je danes 42 pivovarov, ki so pred vojno producirale 750.000 hektov litrov piva. Dames je produkcija piva mnogo manjša, ker večina pivovarov ne obratuje. Največja pivovarna je v Sarajevu, ki proizvaža letno 150.000 hektolitrov, a v Zagrebu se projektira nova pivovarna.

RIBOLOV NA JADRANU.

Pred vojno je bila glavna hrana jugoslovanskega prebivalstva ob Jadrnu riba, kateri je cena silno poskočila. Dames stane kilogram najnavadnejše ribe v Primorju 20 do 40 K. Ves vojni čas je bil ribolov popolnoma zapuščen in bo treba mnogo časa in mnogo materialnih sredstev, da se ribolov dvigne vsaj na približno višino, na kateri je bil pred vojno.

Politični vestnik

Na Ogrskem še vedno obseajo. V mestu Sopronu sta bila obsejana komunisti Francišek Juti in Simon Wenzel, katere sta bili obdolžena sodelazbe pri komunistični ustaji v Czorni. Juti je šel hladnokarno na moršče. Ko mu je rabely Gold stavlil vrv okolu vratu, je hotel Juti govoriti, toda rabely ga je v tem trenutku zadrgnil. Wenzel je hotel dan pred obsejbo izvršiti samomor.

Venizelos hoče združiti Grčijo z Jugoslavijo. Atenske vesti pravijo, da hoče Venizelos rešiti težko vprašanje prestolonasledstva s tem, da uresniči svoj stari ničrt in združi Grčijo z Jugoslavijo. Potovanje jugoslovanskega prestolonaslednika Aleksandra v Atene je najbrž v zvezi s tem načrtom.

Komunistični kongres v Berlinu. Peli komunistični kongres, ki se vrši v Berlinu, četa največ sadov. Kakor vse kaže, se bodo nemški komunisti združili z levimi neodvisniki in bodo na tak način tvorili jako močno komunistično stranko. To bo v največji meri pospeševalo revolucijo. — Sndrug Dänning je izjavil sledeče: V teku zime, ali najkasneje spomladi zbruhnejo v Nemčiji proletarski nemiri, ki bodo služili kot znamenje za končno odločilno borbo.

Republikanska zmaga v Ameriki. Volitve za predsedniško mesto v Ameriki so končale z zmago republikancev. Predsednikom je izvoljen republikanec Harding. S tem je zadobila Wilsonova demokracija poltaka smrti udarec. Pri volitvah so dobili republikanci jako veliko večino. V državi Georgia je bilo oddanih z aftarjanja 800.000 glasov več kakor za demokratskega kandidata Cxa. Celu v Nevjorku, ki je bil od nekdanj trdnjava demokratov, je dobil Harding dvakrat več glasov kakor Cot. — Amerikanski predlajarji nima pričakovati svoje rešitve niti steni ameriškanskih demokratov ala Wilson, niti strani republikancev Hardingove vrste, kajti prvi kakor slednji zastopajo le interese vladajočega razreda.

Policijski predsednik Schober bodoči predsednik avstrijske republike. List „Abend“ piše, da krožijo po Avstriji govorice o predložitvi kandidaturi policijskega predsednika Schoberja za predsednika republike Avstrije. Baje popirajo to kandidacijo angleški in ameriškani zaskopniki na Dunaju.

Zamorski upori v Južni Afriki. V mestu Porth-Elisabethi so aretirale oblasti Masabalabo, voditelja delavskih organizacij domaćinov. Aretacija je obrodila težke posledice. Številna množica domaćinov je naslekila policijsko postajo, da osvobodí svojega voditelja. Policija je poklicala vojaška ojačenja. Vojaki so brezobzirno streljali na ogorčene delavce. Na lcu mesta je obležalo 40 mrtvih.

Ameriški pekovski vajenci za Sovjetsko Rusijo. V Cincinnati (Amerika) so zborovali zastopniki pekovskih vajencev. Sklenili so, da bodo začeli borbo za šestmesečno delavnik in za odpravo nočnega dela v pekarnah. Nadalje se se dogovorili, da bodo delovali za ujedinenje vseh prehranjevalnih strok v Zjedinenih državah in v Meksiki. Na poslednji kongresu se je bila navdušeno sprejeta resolucija, ki zahteva uradno priznanje Sovjetske Rusije strani Zjedinenih držav.

Kako so boljševiki osvojili oblast?

Revolucij se ne dela; one pridejo in zbruhnejo spontano, prirodno, po silni dogodkov, neizgibnih posledic položaja, kateri slednji se po matem, po našem obliko, toliko na političnem, kakor na ekonomičnem polju. In vse to je resnica, velika resnica. Ampak ravno zato se naše ludo, ki se sme, kadar sliši govoriti o naprej določeni revoluciji, o revolucionarnem gibanju, ki je pripravljeno za določeni dan in uro. Socialna revolucija, pa na določeno uro!

Vendar je bila za dvojje največjih in najpozna-tejših revolucij našega veka že naprej natančno določena ura, reči se more, minula. V Nemčiji se je zavrel neprilavljeno in neprilakovano veliki preobrat, ki je slomil glavi monarhijo na Bavarskem in vpostavljal republiko. Taisti Kurt Eisner, ki je dne 7. novembra 1918. leta šel proti kerezijanskim travnikom, ni vedel še, da bo po dovršenem shodu vidi mase na zavzele oblasti. To je že bilo nepravilno gibanje, ki je končalo za vseh presenetljivo! Drugačnja je bila velika berlinska revolucija.

Bilo je uporno gibanje v glavnem kraljevskem mestu za uničenje Hohenzollerncev, ki pa je doseglo le meščansko republiko. — Aji v prvi osvobodilni oblasti strani proletarijata, — enodnevna pridobitev — se je vse izvršilo po programu.

Isto se pravi o ruski revoluciji, o tej neskončno veliki revoluciji, bolj junaški od nemške; in po sreči tudi lepše uspele.

Tudi ruska revolucija je bila pripravljena, je bila določena na gotovi dan in uro, na gotov kraj. — Ono uporno gibanje je karakterizirano po posebnih okoliščinah. Ono ni bilo samo določeno na gotov trenutek, ampak pripravljena akcija je bila izvršena odkrito in javno. In odkrito in javno sta bila določena ura in kraj prevrata.

Nemški zaročniki Liebknecht, Haase, Däumig, Lederbour in Dittmann in drugi so se zbrali na skrivnem in na skrivnem so pripravljali ustajo, na skrivnem so dajali orožje delavcem, na skrivnem so počevali revolucionarji o rabi orožja in na skrivnem so določili dan in uro za preobrat. V Rusiji pa, nič vsega tega. — V Petrogradu se vrši vse odkrito, javno. Tu ni zaročnikov, tu ni sence zarote. Lenin in Trocki, ki sta v celini svojem življenju delala samo zarote in prevratne načrte v podzemnih tamah, delata sedaj na solnični svetlobi.

In ob omenih veliki pripravlja državni prevrat 25. oktobra.

Sodr. Trocki pripoveduje v svoji najlepši knjižici, imenovani „Od oktebrske revolucije do Brestlitsovskega mira“ in v drugih spisih, med katerimi je najpomembnejši oni v reviji „Die Kommunistische Internationale“ od oktobra 1919. podrobnosti o onem državnem prevratu s kompetenco, ki jo zadobiva po svoji inteligenci in po svoji udeležbi na oni gesti. V resnici, v revolucijah celega sveta in vseh časov ni nič enakega ruski revoluciji.

V oktobru 1917 se je moral vršiti v Petrogradu drugi kongres sovjetrov. Boljševiki, ki so že prej vršili med proletarske množice geslo „vso oblast sovjeto“, so uvideli, da je ta kongres odločilnega pomena; medtem ko so se omejevali v predkongresnih mesecih na razširjanje imenovanega gesla, se niso več zadovoljevali sli pred drugim kongresom z zahtevu „vso oblast sovjeto“, temveč so sklenili, da izražajo kongres v svrhu zavajevanja te oblasti.

Posrečilo se jim je, da so zbrali v največjih sovjetskih večini okolu prapora svoje stranke. Ni bilo torej nikakega dvoma, da dosežejo veliko večino tudi na kongresu; in tega razpoloženja niso prikrivali. Vedno so javno izjavljali, da je nujno sklicanje kongresa potrebno, da izžugajo oblast Kerenskemu vladi. In tega so se prav dobro zavedali tudi namprotniki. Ravno radi tega so se zopostavljali menjševiki in socialni revolucionarji sklicanju sovjetskega kongresa trdeči, da bi služili slednji boljševiki v dosedaj oblasti. Ker se jim ni posrečilo predložitve kongresa, so ga hoteli saj preložiti na nedoločen čas. — Zborovanje bi se moralo vršiti 15. oktobra (pravoslavno štetje); menjševiki so dosegli, da se je isto preložilo na 25. oktobra. S tem je bilo podaljšano življenje Kerenskemu vladi deset dni, toda njena smrt je bila sedaj neizprosno določena.

Boljševiška propaganda v korist geslu „vso oblast sovjeto“ se je dneвно nadaljevala vstrajno in neumorno. Delavci in vojski so zahtevali, da naj izsilila proletarijat in petrogradska garnizija na kongresu 25. oktobra, da se postavi na dnevni red vprašanje državne oblasti in da se to vprašanje reši v smislu prehoda oblasti v rpe splošnega sovjetskega kongresa; ako bi skušala Kerenska vlada razpustiti na kongres, naj bi govorilo petrogradsko vojaštvo svojo odločilno besedo.

Kerenski, kateri je poznal nazore in revolucionarne namene petrogradskih vojakov, je predlagal povejšku severne armade, da oddaži iz glavnega mesta vse nezanesljive polke in da jih odpošle na fronto. Tadašnjevo povelje je že bilo oddano generalnemu štabu v izvršitev. Toda boljševiki so prav dobro razumeli, da namerava Kerenski za 25. oktobra razorožiti glavno mesto. V sporazumu z delavci in v vojaštvom so sklenili, da ustvarijo vojni revolucionarni odbor, ki je postal kmalu nato revolucionarni glavni stan petrogradske garnizije.

Bilaj se je 25. oktobra. Vojaštvo, ki se je branilo zapustiti Petrograd, je bil mobilizirano v svrhu varstva kongresa. Vojni revolucionarni odbor se je spremenil v revolucionarni glavni stan sovjetrov, mesta Petrograda. Boljševiška stranka je javno proglasila, da je naloga kongresa, da se polasti državne oblasti.

Upor je bil javno organiziran, pred očmi celega Petrograda, pred očmi Kerenskega vlade in vsega sveta! Prav ima Trocki, ki pravi, da nima ta dogodek para v zgodovini.

V boljševiški stranki se je nahajalo mnogo mož, ki so dvomili, da se more določiti revolucijo za natančen dan. Dajali so prednosti zarotniškemu načrtu. Trdili so, — in ne brez vzroka — da se zamore Kerenskemu vladi, ako se javno proglasi splošno vstajo za 25. oktobra, pripraviti na močen odpor, da zamore iz garnizije oddaljiti nezanesljivo vojaštvo in ga nadomestiti s svežimi četami z dežele. Toda voditelji boljševiške stranke so bili predvsem mnenja, da bi poskus vojaške zarote, sklenjene brez drugega sovjetskega kongresa, zaustavil v tem trenutku uporno gibanje; vojaštvo bi videlo v zavajevanju oblasti brez pomoči kongresa in potom zarote izvanreden dogodek in morda tudi sovražen okrep proti nekaterim polkom. Nadalje je bil Kerenskoga poskus, da razoroži Petrograd in odpošle mnogo polkov na fronto, v ožeh, mnogih nadaljevanje kontarevolucionarnega atentata Kornilova.

Oni sodružji, ki so imenovali določitev upora za 25. oktobra utopijo, so pokazali, da ne poznajo sile boljševikov in moči njihovega političnega položaja v Petrogradu nasproti Kerenskemu vladi. In 25. oktobra se je uresničilo ono, kar se je zdelo tudi mnogim boljševikom utopija. Revolucija, katero se je javno pripravljalo, pred očmi vlade, je zmagala. Na drugem sovjetskem kongresu se je končala, — kakor so boljševiki že vnaprej prerokovali, — Kerenskoga vlada, in začela je zgodovina sovjetrov.

Toda ta revol

Trst, Piazza G. Garibaldi 3 (ex Barrier